

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Στρασβούργο, 18.4.2012
SWD(2012) 95 final

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

για την αξιοποίηση του δυναμικού απασχόλησης των προσωπικών και των οικιακών υπηρεσιών

Συνοδευτικό του εγγράφου

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Στοχεύοντας σε μια ανάκαμψη με άφθονες θέσεις απασχόλησης

{COM(2012) 173 final}
{SWD(2012) 90 final}
{SWD(2012) 92 final}
{SWD(2012) 93 final}
{SWD(2012) 96 final}
{SWD(2012) 97 final}
{SWD(2012) 98 final}
{SWD(2012) 99 final}
{SWD(2012) 100 final}

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

για την αξιοποίηση του δυναμικού απασχόλησης των προσωπικών και των οικιακών υπηρεσιών

Συνοδευτικό του εγγράφου

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Στοχεύοντας σε μια ανάκαμψη με άφθονες θέσεις απασχόλησης

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
2.	ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΗΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΙΑΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	4
3.	ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.....	11
4.	Η ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ	18

Αποποίηση ευθύνης: Το παρόν είναι έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και έχει ενημερωτικό σκοπό. Δεν αποτελεί την επίσημη θέση της Επιτροπής σχετικά με το θέμα αυτό ούτε προδικάζει την επίσημη θέση της.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Για να δημιουργηθούν προοπτικές απασχόλησης σε περιόδους δημοσιονομικής εξυγίανσης και για να ανέλθει το ποσοστό απασχόλησης των ατόμων 20-64 ετών στο 75% μέχρι το 2020¹, η ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης του 2012 τόνισε την ανάγκη να δώσουν τα κράτη μέλη προτεραιότητα στην «ανάπτυξη πρωτοβουλιών που διευκολύνουν την ανάπτυξη των τομέων με το υψηλότερο δυναμικό απασχόλησης, μεταξύ άλλων στην οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, που χρησιμοποιεί αποδοτικότερα τους πόρους («πράσινες θέσεις απασχόλησης»), στον τομέα της υγείας και στον κοινωνικό τομέα («λευκές θέσεις απασχόλησης»), καθώς και στην παροχή προσωπικών και οικιακών υπηρεσιών και στην ψηφιακή οικονομία»². Στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», η εμβληματική πρωτοβουλία «Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας»³ αποσκοπεί να συμβάλει στην υλοποίηση των στόχων του 2020 με την καλύτερη αναβάθμιση και πρόβλεψη των δεξιοτήτων καθώς και την καλύτερη αντιστοίχισή τους με τις ανάγκες της αγοράς.

Οι δραστηριότητες που συμβάλλουν στην ευημερία των οικογενειών και των ατόμων στο σπίτι, όπως οι υπηρεσίες φροντίδας ατόμων και οι οικιακές υπηρεσίες παρουσιάζουν σημαντικό δυναμικό δημιουργίας θέσεων απασχόλησης. Οι υπηρεσίες φροντίδας ατόμων κατ' οίκον εντάσσονται στις «λευκές θέσεις εργασίας», όπως και οι υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης και οι δραστηριότητες βοήθειας κατ' οίκον, ενώ οι οικιακές υπηρεσίες είναι οριακές αυτής της κατηγορίας. Η ζήτηση για υπηρεσίες φροντίδας ατόμων και οικιακές υπηρεσίες αναμένεται να αυξηθεί λόγω σημαντικής τάσης γήρανσης του πληθυσμού σε όλα τα κράτη μέλη, σε συνδυασμό με την αναμενόμενη μείωση του αριθμού των δυνητικών παρόχων φροντίδας μέσα στην οικογένεια.

Σε συζητήσεις πολιτικής σε πολλά κράτη μέλη, οι προσωπικές και οι οικιακές υπηρεσίες αναφέρονται συχνά ως πιθανή απάντηση στις ακόλουθες προκλήσεις:

- **Καλύτερη ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής**, μέσω της αύξησης της ανάθεσης σε άλλα άτομα ημερήσιων καθηκόντων που εκτελούνται κατ' οίκον, καθώς και της φροντίδας παιδιών και ηλικιωμένων. Οι προσβάσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες φροντίδας αποτελούν επίσης σημαντική προϋπόθεση για την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας.
- **Δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης** για τα σχετικά χαμηλής ειδίκευσης άτομα, ιδίως όσον αφορά τις οικιακές υπηρεσίες, με χαμηλό κόστος για τα δημόσια οικονομικά με την ενθάρρυνση της παροχής οικιακών υπηρεσιών στο πλαίσιο της επίσημης οικονομίας και όχι της παραοικονομίας. Η δημιουργία θέσεων απασχόλησης αποτελεί επίσης παράγοντα εξέτασης του κόστους των διαφόρων επιλογών για μακροχρόνια φροντίδα.
- **Βελτίωση της ποιότητας της φροντίδας**, χάρη σε ένα εργατικό δυναμικό με κατάλληλες δεξιότητες που επωφελείται από καλές συνθήκες εργασίας και υπόκειται σε ελέγχους ποιότητας παρόχων υπηρεσιών.

Η μετακίνηση των υπηρεσιών αυτών από την παραοικονομία στην επίσημη οικονομία θα συμβάλει επίσης στη δημιουργία και την ανάπτυξη πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, δεδομένου ότι πολλές από τις εν λόγω υπηρεσίες παρέχονται από αυτοαπασχολούμενα άτομα και ΜΜΕ.

¹ http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm

² http://ec.europa.eu/europe2020/reaching-the-goals/monitoring-progress/annual-growth-surveys/index_en.htm

³ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=958>

Ακόμη και αν η απασχόληση στις προσωπικές και οικιακές υπηρεσίες αποτελεί αρμοδιότητα των κρατών μελών, μια από κοινού εξέταση είναι χρήσιμη καθώς όλα τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν τις ίδιες προκλήσεις. Η ανταλλαγή ορθών πρακτικών, ανάλυσης και εμπειρίας θα μπορούσε να συμβάλει στην εξεύρεση σωστών λύσεων στα προβλήματα που υφίστανται σήμερα στον τομέα της οικονομίας, αλλά επίσης και στις μελλοντικές ανάγκες που θα προκύψουν λόγω των δημογραφικών εξελίξεων. Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, οι υπηρεσίες της Επιτροπής υποβάλλουν το παρόν έγγραφο προς συζήτηση σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, ιδίως τις εθνικές αρχές, τους κοινωνικούς εταίρους, τους χρήστες και τους παρόχους υπηρεσιών.

2. ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΗΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΙΑΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Για τους σκοπούς του παρόντος εγγράφου, ο όρος «προσωπικές και οικιακές υπηρεσίες» (ΠΟΥ), καλύπτει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων που συμβάλλουν στην ευημερία των οικογενειών και των ατόμων στο σπίτι: φροντίδα παιδιών (ΦΠ), μακροχρόνια φροντίδα (ΜΧΦ) για ηλικιωμένους και άτομα με ειδικές ανάγκες, καθαρισμός, υποστήριξη κατά την ανάρρωση, επισκευές στο σπίτι, κηπουρική, υποστήριξη ΤΠΕ, κ.λπ.

Βάσει των διαθέσιμων στατιστικών στοιχείων, μπορεί να αναφερθεί μόνο μια προσέγγιση της κάλυψης των ΠΟΥ από τη NACE⁴ και το μέγεθος της επίσημης απασχόλησης στον τομέα αυτόν, που εκτιμάται σε 7,5 εκατ. ευρώ.

Η φροντίδα παιδιών (ΦΠ) και η μακροχρόνια φροντίδα (ΜΧΦ) για ηλικιωμένους και άτομα με ειδικές ανάγκες είναι κοινωνικές υπηρεσίες, οι οποίες συχνά παρέχονται από παράγοντες της κοινωνικής οικονομίας και διαδραματίζουν ουσιώδη ρόλο στη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής. Θεωρούνται κατά κανόνα γενικού συμφέροντος και συχνά χρηματοδοτούνται από δημόσιους προϋπολογισμούς. Σε επίπεδο ΕΕ, ο συντονισμός των πολιτικών για την παροχή των εν λόγω κοινωνικών υπηρεσιών πραγματοποιείται στο πλαίσιο της ανοικτής μεθόδου συντονισμού για την κοινωνική προστασία και την κοινωνική ένταξη⁵. Όσον αφορά τη ΜΧΦ, η επιτροπή κοινωνικής προστασίας εξέδωσε ειδική έκθεση γι' αυτήν τον Απρίλιο του 2008 και ξεκίνησε έναν περαιτέρω προβληματισμό σχετικά με τις λύσεις που αξίζει να διερευνηθούν για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της ΜΧΦ. Επιπλέον, η ΦΠ και η ΜΧΦ, καθώς και άλλες υπηρεσίες γενικού συμφέροντος, έχουν αποτελέσει αντικείμενο συζήτησης σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων της εσωτερικής αγοράς και του ανταγωνισμού: στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή υπέβαλε τον Δεκέμβριο του 2011 ένα σύνολο προτάσεων που επιτρέπουν την ενίσχυση των κοινωνικών πτυχών στις δημόσιες συμβάσεις και καθιέρωσε ένα νέο απλουστευμένο καθεστώς κρατικών ενισχύσεων⁶. Τέλος, η Επιτροπή προώθησε την

⁴ Οι δραστηριότητες αυτές καλύπτουν διάφορους τομείς της NACE ή μέρη αυτών, ιδίως της NACE αναθ. 2, 88 (δραστηριότητες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος), 97 (δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών οικιακού προσωπικού), 96 (άλλες δραστηριότητες παροχής προσωπικών υπηρεσιών), 82.99 (άλλες υπηρεσίες παροχής υποστήριξης από επιχειρήσεις) και 78 (δραστηριότητες που συνδέονται με την απασχόληση).

⁵ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=755&langId=en>

⁶ Βλ. ειδικούς κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα των υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/overview/public_services_en.html. Βλ. επίσης: Ανακοίνωση σχετικά με τις κοινωνικές υπηρεσίες γενικού συμφέροντος με τίτλο «Εφαρμογή του κοινοτικού προγράμματος της Λισαβόνας: Κοινωνικές υπηρεσίες κοινής ωφελείας στην Ευρωπαϊκή Ένωση», COM(2006), 26 Απριλίου 2006· Ανακοίνωση με τίτλο «Υπηρεσίες γενικού συμφέροντος, περιλαμβανομένων των κοινωνικών υπηρεσιών γενικού συμφέροντος: μια νέα ευρωπαϊκή δέσμευση», COM(2007) 725 τελικό της 20ής Νοεμβρίου 2007. Πρώτη και δεύτερη διετής έκθεση για τις

ανάπτυξη στο πλαίσιο της επιτροπής κοινωνικής προστασίας ενός εθελοντικού ευρωπαϊκού πλαισίου ποιότητας για τις κοινωνικές υπηρεσίες⁷ που θα πρέπει να χρησιμεύσει ως αναφορά για τον καθορισμό, τη διασφάλιση, την αξιολόγηση και τη βελτίωση της ποιότητας των εν λόγω υπηρεσιών.

Οι προσωπικές και οι οικιακές υπηρεσίες έχουν ορισμένα ενδιαφέροντα χαρακτηριστικά από άποψη πολιτικής για την απασχόληση:

- Ελάχιστους εισαγόμενους συντελεστές παραγωγής (δραστηριότητες που ασκούνται τοπικά), γεγονός που συνεπάγεται χαμηλή ζημία λόγω εισαγωγής σε περίπτωση δημόσιας παρέμβασης·
- Υψηλό περιεχόμενο απασχόλησης, γεγονός που συνεπάγεται δυνητικά σημαντική επίδραση στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης σε περίπτωση κρατικής ενίσχυσης·
- Ποικίλα επίπεδα απαιτήσεων τεχνικών δεξιοτήτων (πιθανότητες αναγκών του τύπου «φτιάξ' το μόνος σου» σε ορισμένους τομείς, υψηλότερες απαιτήσεις στην περίπτωση της φροντίδας), αλλά γενικά ανάγκη για ένα αξιοπρεπές επίπεδο δεξιοτήτων χρήσης μέσων πληροφορικής και δεξιοτήτων διαπροσωπικών και κοινωνικών σχέσεων·
- Χαμηλή παραγωγικότητα ορισμένων από τα καθήκοντα που υπεισέρχονται, αλλά το δυναμικό έμμεσης παραγωγικότητας αυξάνεται εάν οι πελάτες των ΠΟΥ μπορούν να επικεντρώνονται περισσότερο στη δική τους εργασία υψηλότερης παραγωγικότητας·
- Λόγω του ότι οι περισσότεροι από τους εργαζομένους στους τομείς αυτούς είναι αδήλωτοι, η δημόσια παρέμβαση δεν θα μπορούσε να προξενήσει μετατόπιση απασχόλησης από άλλους τομείς·
- Διαρκής αύξηση της ανάγκης για τις υπηρεσίες αυτές λόγω της γήρανσης του πληθυσμού και της ανάγκης για την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας. Οι δραστηριότητες ΠΟΥ συμβάλλουν στη βελτίωση της ισορροπίας εργασίας-προσωπικής ζωής και επίσης συνεπάγονται έμμεσο όφελος με την αύξηση των ωρών εργασίας ή μια επιστροφή στην αγορά εργασίας.

Κατά παράδοση οι ΠΟΥ παρέχονται μέσα σε ένα νοικοκυριό, κυρίως από τις γυναίκες. Μέρη των εν λόγω καθηκόντων έχουν ανατεθεί σταδιακά εκτός του σπιτιού (παρασκευή γευμάτων, πλύσιμο ρούχων, ημερήσια φροντίδα και ιδρύματα για ηλικιωμένους) ή εντός του σπιτιού σε εξωτερικούς εργαζομένους που απασχολούνται άμεσα ή έμμεσα από το νοικοκυριό. Όπως αναφέρεται ανωτέρω, οι δημόσιες αρχές συμμετέχουν επίσης στην οργάνωση και τη χρηματοδότηση της ΜΧΦ και της ΦΠ που αποτελούν εργαλεία κοινωνικής πολιτικής.

2.1. Παροχή ΠΟΥ εντός του νοικοκυριού

Από εκτιμήσεις του ΟΟΣΑ⁸ προκύπτει ότι τα ενήλικα μέλη ενός νοικοκυριού στα ευρωπαϊκά κράτη μέλη του ΟΟΣΑ διαθέτουν κατά μέσο όρο **2,5 ώρες ανά ημέρα για οικιακές εργασίες και φροντίδα**. Οι γυναίκες έχουν πολύ μεγαλύτερη συμμετοχή (3,5 ώρες) σε σύγκριση με τους άνδρες (1,5 ώρα) (βλέπε σχήμα 1). Το μεγαλύτερο μέρος της μη αμειβόμενης εργασίας

κοινωνικές υπηρεσίες γενικού συμφέροντος [SEC (2008) 2179 της 2ας Ιουλίου 2008 και SEC (2010) 1284 της 22ας Οκτωβρίου 2010]. Οδηγός για την εφαρμογή των κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις, τις δημόσιες συμβάσεις και την εσωτερική αγορά στις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος, και ιδίως σε κοινωνικές υπηρεσίες γενικού συμφέροντος, SEC(2010) 1545 τελικό της 7.12.2010. Ανακοίνωση με τίτλο «Ένα ποιοτικό πλαίσιο για υπηρεσίες κοινής ωφελείας στην Ευρώπη», COM (2011) 900 της 20ής Δεκεμβρίου 2011.

⁷

SPC/2010/10/8 τελικό.

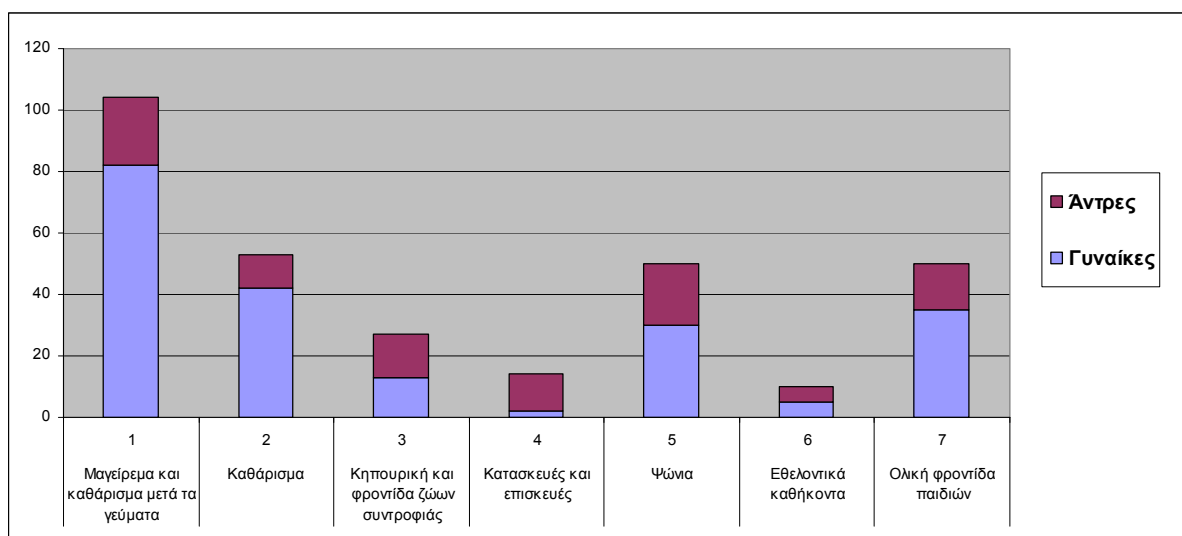
⁸

Πανόραμα της κοινωνίας του 2011- Κοινωνικοί δείκτες ΟΟΣΑ, σελ. 12 και 22. ΟΟΣΑ

είναι συνήθειες οικιακές εργασίες (μαγείρεμα, καθάρισμα, κηπουρική και εργασίες συντήρησης του σπιτιού) και δραστηριότητες φροντίδας.

Αν υποθεθεί ότι από τα 331 εκατομμύρια του πληθυσμού της ΕΕ ηλικίας 15-65 ετών (ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός) κάθε άτομο διαθέτει 2,5 ώρες ανά ημέρα για οικιακές εργασίες και φροντίδα, αυτό αντιπροσωπεύει +/- 830 εκατομμύρια ώρες/ημέρα για οικιακές εργασίες στην ΕΕ ή σχεδόν 100 εκατομμύρια ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης. Η ανάθεση ορισμένων από τις δραστηριότητες αυτές σε άτομα εκτός του νοικοκυριού θα μπορούσε να αποτελέσει σημαντική πηγή νέων θέσεων εργασίας (αυτοαπασχόληση, δημιουργία ή ανάπτυξη ΜΜΕ).

Γράφημα 1: Λεπτά ανά ημέρα για τη δραστηριότητα αυτή από άνδρες και γυναίκες

Πηγή: «Πανόραμα της κοινωνίας του 2011- Κοινωνικοί δείκτες ΟΟΣΑ»⁹

Επιπλέον, η έκθεση του Eurofound του 2011¹⁰ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι περίπου 80% του χρόνου που δαπανάται για τη φροντίδα ατόμων με ειδικές ανάγκες ή εξαρτώμενων ηλικιωμένων ατόμων παρέχεται άτυπα ιδιαίτερα από παρόχους που ανήκουν στο ίδιο νοικοκυριό, ή από φίλους και γείτονες, χωρίς αντίκτυπο στις δημόσιες δαπάνες. Ακόμη και αν ένας πάροχος άτυπης φροντίδας μπορεί να εισπράττει άτυπη αμοιβή από το άτομο που δέχεται τη φροντίδα, αυτό δεν αντιστοιχεί σε σχέση εργοδότη-εργαζομένου.

Ωστόσο, η αύξηση του ποσοστού απασχόλησης των γυναικών (από 51,2% το 1997 σε 58,2% το 2010) συνεπάγεται λιγότερο χρόνο παραμονής στο σπίτι και την ανάγκη επανεξέτασης της άτυπης εντός του νοικοκυριού φροντίδας των παιδιών και των ηλικιωμένων, καθώς και των οικιακών εργασιών. Επίσης, η αύξηση των ποσοστών διαζυγίου¹¹ μπορεί να μειώσει την παραδοσιακή παροχή οικιακών υπηρεσιών στους ηλικιωμένους. Τα διαθέσιμα στοιχεία για την περίοδο 1970-2007 δείχνουν ότι η τάση αυτή είναι κοινή σε όλη την Ευρώπη, με ορισμένες διαφορές μεταξύ διαφόρων κρατών μελών. Σε επίπεδο ΕΕ, το απόλυτο ποσοστό

⁹ Μπορεί να γίνεται διάκριση μεταξύ: φυσικής φροντίδας και εκπαιδευτικής και ψυχαγωγικής φροντίδας παιδιών και μετακινήσεων που σχετίζονται με οποιαδήποτε από τις δύο αυτές κατηγορίες φροντίδας, π.χ. οδήγηση ενός παιδιού στο σχολείο, σε ιατρό ή σε αθλητικές δραστηριότητες.

¹⁰ <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1093.htm>

¹¹ Έκθεση για τη δημογραφία 2010 σελίδα 68 <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=6824&langId=en>

των διαζυγίων¹² αυξήθηκε από 0,9% το 1970 σε 2,1% το 2007, με ανώτατα επίπεδα στην Αυστρία, το Βέλγιο, τη Γερμανία, τη Δανία, τη Φινλανδία, το Λουξεμβούργο, τις Κάτω Χώρες, τη Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Η δεύτερη ευρωπαϊκή έρευνα για την ποιότητα ζωής - οικογενειακή και επαγγελματική ζωή¹³ τόνισε ότι η αίσθηση υπερβολικού φόρτου εργασίας που οφείλεται είτε σε επαγγελματικές είτε σε οικογενειακές υποχρεώσεις οδηγεί σε σημαντική μείωση της ικανοποίησης των ανθρώπων από τη ζωή τους. Επίσης η πέμπτη ευρωπαϊκή έρευνα για τις συνθήκες εργασίας¹⁴ έδειξε ότι σχεδόν το ένα πέμπτο των ευρωπαίων εργαζομένων αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην επίτευξη ικανοποιητικής ισορροπίας μεταξύ ζωής και εργασίας. Οι γυναίκες οι οποίες ασκούν επικερδή επαγγελματική δραστηριότητα πλήρους απασχόλησης έξω από το σπίτι αντιμετωπίζουν σύγκρουση ζωής και εργασίας και τείνουν να είναι λιγότερο ικανοποιημένες από τη ζωή τους από ό, τι οι γυναίκες που εργάζονται αποκλειστικά στο σπίτι. Δεδομένου ότι η απασχόληση των γυναικών αποτελεί σημαντικό μέρος της οικονομικής ευημερίας μας, πρέπει να καθιερωθούν καλύτερες συνθήκες που θα συμβάλλουν στην καλύτερη ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής και θα υποστηρίζουν τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας.

Μια καλή κάλυψη των υποδομών παιδικής φροντίδας έχει καθοριστική σημασία για την περαιτέρω αύξηση των ποσοστών απασχόλησης των γυναικών και την επίτευξη του πρωταρχικού στόχου απασχόλησης που έχει συμφωνηθεί στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»¹⁵. Στην περίπτωση των υποδομών παιδικής φροντίδας, οι δαπάνες θα πρέπει επίσης να θεωρηθούν ως επένδυση στο μέλλον. Οι ποιοτικές υπηρεσίες παιδικής φροντίδας μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και ικανοτήτων μάθησης των μικρών παιδιών (ιδίως των μειονεκτούντων). Γενικά, οι οικογένειες έχουν επιλογή μεταξύ των υπηρεσιών ενός ημερήσιου παιδικού σταθμού, των υπηρεσιών ενός ατόμου έναντι πληρωμής για την αποκλειστική φροντίδα των παιδιών τους στο σπίτι, της ανάθεσης της φροντίδας των παιδιών τους σε μέλη της οικογένειας ή της φροντίδας από τους ίδιους τους γονείς. Η επιλογή εξαρτάται από την τιμή των υπηρεσιών και τη διαθεσιμότητα θέσεων. Κατά συνέπεια, η επιλογή τους θα έχει αντίκτυπο στο ποσοστό απασχόλησης. Γενικά, η έλλειψη επίσημης ΦΠ ή ΜΧΦ θα μπορούσε να αντισταθμιστεί με άτυπους διακανονισμούς που υποστηρίζουν τη συμμετοχή στις τυπικές μορφές απασχόλησης των χρηστών, αλλά όχι των παρόχων.

2.2. Υποστήριξη της φροντίδας παιδιών και της μακροχρόνιας φροντίδας εκ μέρους των δημόσιων αρχών

Σε επίπεδο κρατών μελών, οι δημόσιες αρχές υποστηρίζουν τη ΦΠ και τη ΜΧΦ στο πλαίσιο των στόχων κοινωνικής πολιτικής, δεδομένου ότι οι εν λόγω υπηρεσίες διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο για την κοινωνική ένταξη και αποτελούν προϋπόθεση για την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας. Η δημόσια παρέμβαση στην οργάνωση και τη χρηματοδότηση της ΦΠ και της ΜΧΦ έχει σκοπό να διασφαλίσει το δικαίωμα όλων να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες υψηλής ποιότητας, ανεξαρτήτως πλούτου ή εισοδήματος,

¹² Ο λόγος του αριθμού των διαζυγίων που έχουν εκδοθεί κατά τη διάρκεια ενός έτους με το μέσο όρο του πληθυσμού του ίδιου έτους (Eurostat).

¹³ Δεύτερη ευρωπαϊκή έρευνα για την ποιότητα ζωής: Οικογενειακή και επαγγελματική ζωή, Eurofound (Μάρτιος 2010).

¹⁴ Πέμπτη ευρωπαϊκή έρευνα για τις συνθήκες εργασίας – 2010:
<http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2010/74/en/3/EF0813EN.pdf>

¹⁵ «Η πρόοδος ως προς την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών», έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που πρόκειται να δημοσιευθεί.

καθώς και τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των συστημάτων παροχής των εν λόγω υπηρεσιών.

Οι δημόσιες αρχές είτε παρέχουν απευθείας τις εν λόγω υπηρεσίες είτε υποστηρίζουν την παροχή τους από ιδιωτικούς παρόχους (κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα), ενώ παράλληλα πρέπει να εξασφαλίζουν τη συμμόρφωση με τους κανόνες της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις. Συχνά η παροχή φροντίδας στο σπίτι για ηλικιωμένους, μεταξύ των οποίων η επίπτωση των ανεπαρκειών ή των αναπηριών είναι υψηλότερη, και για άτομα με αναπηρίες πρέπει να συμπληρώνεται με οικιακές εργασίες.

Οι δημόσιες αρχές μπορούν επίσης να υποστηρίζουν τη ζήτηση ΦΠ και ΜΧΦ με τη χορήγηση επιδομάτων για εξαρτώμενα άτομα (π.χ. Γερμανία, Ιταλία και Γαλλία) και οικογενειακών επιδομάτων ή με τη μείωση των φόρων ανάλογα με το κόστος για τις δαπάνες φροντίδας¹⁶.

Φροντίδα για ηλικιωμένους

Οι υπηρεσίες ΜΧΦ είναι απαραίτητες για άτομα που εξαρτώνται από τη βοήθεια άλλων για να διεκπεραιώσουν τις καθημερινές τους ενέργειες, όπως να σηκωθούν από το κρεβάτι, να φάνε, να πλυθούν, να ντυθούν, να ξαπλώσουν στο κρεβάτι ή να χρησιμοποιήσουν το αποχωρητήριο. Η ΜΧΦ παρέχεται είτε άτυπα (βλ. προηγούμενο τμήμα) είτε νομότυπα από βοηθούς παροχής φροντίδων. Η επίσημη φροντίδα παρέχεται στο σπίτι ή σε ιδρύματα (όπως τα κέντρα φροντίδας και οι οίκοι περίθαλψης) και γενικά μέρος των δαπανών καλύπτεται από τις δημόσιες αρχές.

Ορισμένα κράτη μέλη είχαν ήδη καθιερώσει πλήρεις υπηρεσίες φροντίδας στο σπίτι εδώ και πολλά έτη και οι ανάγκες του πληθυσμού για ΜΧΦ καλύπτονται πλήρως στο πλαίσιο του νομικού συστήματός τους. Σε άλλα κράτη μέλη, τα οποία έχουν παράδοση υπηρεσιών φροντίδας προσανατολισμένη περισσότερο στην οικογένεια, οι ολοκληρωμένες προσεγγίσεις της μακροχρόνιας φροντίδας έχουν αρχίσει να αναπτύσσονται σχετικά πρόσφατα. Αντίθετα, μεγάλος αριθμός ατόμων δεν τυγχάνουν επίσημης φροντίδας και βασίζονται αποκλειστικά στην άτυπη φροντίδα σε άλλα κράτη μέλη¹⁷.

Φροντίδα παιδιών

Οι ανάγκες των οικογενειών και η προσφορά φροντίδας παιδιών ποικίλλουν ανάλογα με την ηλικία των παιδιών (άδεια μητρότητας/γονική άδεια, κατά το διάστημα μεταξύ άδειας μητρότητας/γονικής άδειας και έναρξης της υποχρεωτικής σχολικής εκπαίδευσης και στη διάρκεια της υποχρεωτικής σχολικής εκπαίδευσης). Μια οικονομική και προσιτή παροχή ποιοτικής ΦΠ είναι ύψιστης σημασίας για τους εργαζόμενους γονείς. Μέσα την Ευρώπη, ωστόσο, η διαθεσιμότητα, η ποιότητα και η οικονομική προσιτότητα της ΦΠ διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό. Οι στατιστικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το εισόδημα και τις συνθήκες διαβίωσης (EU-SILC) δείχνουν ότι ορισμένα κράτη μέλη διαθέτουν πλήρεις επίσημες

¹⁶ Στη Γαλλία καθιερώθηκαν επιπλέον παροχές με τη μορφή μείωσης των φόρων για τη φροντίδα ηλικιωμένων (προσωπικό επίδομα αυτονομίας - APA) και για τη φροντίδα παιδιών έως 3 ετών ανάλογα με το εισόδημα των γονέων (επίδομα για μικρά παιδιά - APJE).

¹⁷ Απόσπασμα της έκθεσης του σχεδίου «Ζώντας ανεξάρτητα στο σπίτι: μεταρρυθμίσεις στην οργάνωση και τη διακυβέρνηση της ευρωπαϊκής κατ' οίκον φροντίδας για ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρίες σε 9 ευρωπαϊκές χώρες» LIVINDHOME <http://www.sfi.dk/livindhome-7284.aspx>

ρυθμίσεις (επίσης και για την προσχολική εκπαίδευση), ενώ άλλα στηρίζονται περισσότερο σε άλλους διακανονισμούς (όπως παιδοκόμοι και/ή οικογένεια, φίλοι ή γείτονες). Για την ηλικιακή κατηγορία 0 – 2 ετών, η χρήση επίσημων ρυθμίσεων ΦΠ ποικίλλει από 73% στη Δανία σε 2% μόνο στην Τσεχική Δημοκρατία και την Πολωνία¹⁸. Στο πλαίσιο της στρατηγικής για την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, η Επιτροπή θα υποβάλει έκθεση σχετικά με τις επιδόσεις των κρατών μελών όσον αφορά τις εγκαταστάσεις φροντίδας παιδιών.

Η ζήτηση για ΦΠ επηρεάζεται από το ποσοστό συμμετοχής των γονέων στην αγορά εργασίας (μητέρες), τον πραγματικό αριθμό δεδουλευμένων ωρών μερικής απασχόλησης, τα επίπεδα ανεργίας, τη διάρκεια της γονικής άδειας, τις ώρες λειτουργίας των σχολείων και τη διαθεσιμότητα εναλλακτικών λύσεων όπως παππούδες-γιαγιάδες και/ή άτυποι διακανονισμοί¹⁹.

2.3. Παροχή ΠΟΥ από αδήλωτους εργαζόμενους

Χωρίς δημόσια στήριξη, η επίσημη απασχόληση στην ΠΟΥ είναι πολύ δαπανηρή για την πλειονότητα του πληθυσμού και η επίσημη αγορά για ΠΟΥ (βλ. 2.2) είναι πολύ περιορισμένη. Επομένως, σημαντικό μέρος των ΠΟΥ παρέχεται άτυπα από αδήλωτους εργαζόμενους. Αυτό οφείλεται σαφώς στη διαφορά μεταξύ του καθαρού μισθού του χρήστη και του κόστους του παρόχου υπηρεσιών για δραστηριότητες τις οποίες ο χρήστης μπορεί να εκτελέσει ο ίδιος.

Λόγω του χαρακτήρα της, η αδήλωτη εργασία είναι ιδιαίτερα δύσκολο να εκτιμηθεί. Μόνο ολιγάριθμες μελέτες έχουν πραγματοποιηθεί για να μας διαφωτίσουν σχετικά με την έκταση της αδήλωτης εργασίας στην ΕΕ. Ένα ειδικό Ευρωβαρόμετρο (αριθ. 284) σχετικά με την «Αδήλωτη εργασία στην Ευρωπαϊκή Ένωση»²⁰ που βασίζεται σε άμεση έρευνα με συνεντεύξεις 26.755 πολιτών της ΕΕ ηλικίας 15 ετών και άνω που ζουν στα 27 κράτη μέλη της ΕΕ δημοσιεύθηκε τον Οκτώβριο του 2007. Στην έρευνα ο ορισμός της αδήλωτης εργασίας δεν αφορά αποκλειστικά και μόνο την εργασία που παρέχεται έναντι χρημάτων, αλλά και την εργασία έναντι αμοιβής σε είδος. Σύμφωνα με την έρευνα, το 11% του πληθυσμού της ΕΕ27 παραδέχτηκε ότι αγόρασε αγαθά ή υπηρεσίες που παρασχέθηκαν στο πλαίσιο αδήλωτης εργασίας. Μεταξύ αυτών, ποσοστό 17% των αγοραστών δήλωσε ότι αγόρασε οικιακές υπηρεσίες (π.χ. κηπουρική, καθαρισμού κατοικίας, φροντίδα παιδιών και ηλικιωμένων) και ένα ποσοστό 8% προσωπικές υπηρεσίες (π.χ. κομμωτική ή ιδιωτική διδασκαλία)· τα ποσοστά αυτά αντιστοιχούν σε 7,7 εκατομμύρια άτομα και σε 3,5 εκατομμύρια άτομα αντίστοιχα.

Εάν ληφθούν υπόψη τα μεγέθη αυτά και το γεγονός ότι η Ευρώπη απαριθμεί 410 εκατομμύρια περίπου άτομα ηλικίας 15 ετών και άνω, είναι δυνατόν να συναχθεί ότι 45,1 εκατομμύρια άτομα²¹ χρησιμοποίησαν αδήλωτη εργασία. Εφόσον οι αδήλωτοι εργαζόμενοι δεν εργάζονται, κατά κανόνα, με πλήρη απασχόληση²², ο δυνητικός αριθμός των αδήλωτων

¹⁸ Επιθεώρηση από 30 ευρωπαϊκές χώρες, 2009
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=545&furtherNews=yes>

¹⁹ Προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα: Παροχή σε όλα τα παιδιά μας του καλύτερου δυνατού ξεκινήματος για τον κόσμο του αύριο, COM(2011) 66 τελικό.

²⁰ http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_284_en.pdf

²¹ Αυτός είναι ο αριθμός των χρηστών αδήλωτης εργασίας, π.χ. 11% των 410 εκατ. ευρώ.

²² Βάσει ενός μέσου αριθμού 200 ωρών/έτος/αδήλωτο εργαζόμενο (γύρω στο 1/8 του μέσου χρόνου εργασίας ενός εργαζομένου με πλήρη απασχόληση).

εργαζομένων που παρέχουν οικιακές υπηρεσίες εκτιμάται σε 1 εκατομμύριο. Πρόκειται για συντηρητική εκτίμηση λαμβανομένης υπόψη της πιθανότητας ελλιπούς αναφοράς κατά τις έρευνες σχετικά με την αδήλωτη εργασία.

Ωστόσο, η ανωτέρω πρόβλεψη που βασίζεται στο Ευρωβαρόμετρο είναι δυνατόν να υποτιμά την πραγματική κατάσταση. Πράγματι, τα πρόσφατα στοιχεία από τη Γερμανία και την Ιταλία²³ μόνον δείχνουν μια υπέρβαση της εν λόγω εκτίμησης. Η Γερμανία είναι ένα από τα κράτη μέλη με το υψηλότερο επίπεδο άτυπης απασχόλησης στα ιδιωτικά νοικοκυριά, καθώς θεωρείται ότι το 90-95% αυτών των δραστηριοτήτων παρέχονται άτυπα στα ιδιωτικά νοικοκυριά. Ο αριθμός αυτός περιλαμβάνει και την άτυπη απασχόληση των παράνομων μεταναστών, καθώς και τις άτυπες εργασίες που πραγματοποιούνται από γείτονες, φίλους και γνωστούς. Η άτυπη εργασία είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη στα νοικοκυριά των ηλικιωμένων: οι άτυποι εργαζόμενοι που εκτελούν οικιακές εργασίες ανέρχονται τουλάχιστον σε 500 000 έως 600 000. Η Ιταλία έχει επίσης ένα μεγάλο μερίδιο άτυπης απασχόλησης σε ιδιωτικά νοικοκυριά, όπου οι περισσότερες οικιακές εργασίες εκτελούνται από παράνομους μετανάστες. Ο πραγματικός αριθμός των μεταναστών που εργάζονται ως βοηθοί οικιακής και προσωπικής φροντίδας (αποκαλούμενοι «badanti»²⁴) είναι άγνωστος, λόγω της φύσης του φαινομένου. Ωστόσο, ο αριθμός τους υπολογίζεται μεταξύ 0,7 και 1 εκατομμυρίου, δηλαδή πολύ υψηλότερος από τον αριθμό των εργαζομένων στον τομέα της επίσημης περίθαλψης²⁵.

2.4. Δημόσια υποστήριξη στην παροχή προσωπικών και οικιακών υπηρεσιών για την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας

Λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία της αδήλωτης εργασίας στους τομείς των ΠΟΥ, οι δημόσιες αρχές μπορούν να εξετάσουν το ενδεχόμενο της παρέμβασης με στόχο την ενθάρρυνση της παροχής ΠΟΥ στο πλαίσιο της επίσημης οικονομίας. Η παρέμβαση αυτή μπορεί να καλύψει τόσο δραστηριότητες φροντίδας όσο και οικιακών εργασιών.

Αυτό θα μπορούσε συγκεκριμένα να λάβει τη μορφή μιας άμεσης παρέμβασης στην τιμή που καταβάλλεται από τον χρήστη μέσω π.χ. δελτίων πληρωμής υπηρεσιών που επικεντρώνονται κυρίως σε συγκεκριμένα καθήκοντα. Ο καταναλωτής καταβάλλει μέρος μόνον της πραγματικής τιμής (παραπλήσια με την τιμή στη μαύρη αγορά) και οι δημόσιες αρχές καταβάλλουν τη διαφορά.

Η επιταγή πληρωμής υπηρεσιών είναι ένα μέσο που βελτιώνει, μεταξύ άλλων, τη φερεγγυότητα της ζήτησης. Είναι επίσης ενδιαφέρον εργαλείο, εφόσον είναι ευέλικτο και εύχρηστο. Το τελευταίο χαρακτηριστικό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τους ηλικιωμένους (εξαρτώμενα άτομα ή μη) που έχουν ανάγκη βοήθειας. Επίσης, απλουστεύει τις διοικητικές διαδικασίες, επιτρέπει διαρκώς την εξακρίβωση του αποδέκτη και ευνοεί την ανάπτυξη των τοπικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Επίσης, καθιστά δυνατό τον χρηματοοικονομικό εντοπισμό, επιτρέποντας την ευκολότερη αξιολόγηση της σχέσης κόστους - οφέλους (βλέπε σημείο 3.2).

²³ <http://www.iwak-frankfurt.de/documents/brochure/april2011.pdf>

²⁴ Κυρίως γυναίκες μετανάστες συχνά συγκατοικούν με εξαρτώμενο ηλικιωμένο άτομο και συχνά εργάζονται στην «γκρίζα» αγορά, χωρίς άδεια παραμονής.

²⁵ <http://www.iwak-frankfurt.de/documents/brochure/april2011.pdf>

Στη Γαλλία το σύστημα των «δελτίων πληρωμής καθολικών υπηρεσιών» (CESU)²⁶, τις οποίες τα νοικοκυριά λαμβάνουν από μια τράπεζα ή από τους εργοδότες τους ως παροχή²⁷, αποσκοπεί στη δημιουργία θέσεων επίσημης απασχόλησης σε ιδιωτικά νοικοκυριά. Το 2005, το σχέδιο «Borloo Plan» κάλυψε ταυτόχρονα ορισμένα θέματα πολιτικής που έχουν σχέση με τις προσωπικές υπηρεσίες: εργατική νομοθεσία, νομοθεσία για την κοινωνική προστασία, έλεγχο της ποιότητας και οργανωτικά θέματα²⁸. Κατά συνέπεια, μεταξύ 2005 και 2009, η Γαλλία κατόρθωσε να δημιουργήσει 500 000 νέες θέσεις εργασίας σε ιδιωτικά νοικοκυριά οι οποίες υπόκεινται σε κοινωνικές εισφορές, κυρίως για ομάδες που βρίσκονται στο περιθώριο της αγοράς εργασίας. Η άτυπη απασχόληση θα μπορούσε επομένως να μειωθεί κατά 70%²⁹. Υπάρχει επίσης η δυνατότητα για τα νοικοκυριά να γίνονται άμεσοι εργοδότες οικιακών εργαζομένων με την απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών³⁰. Ο όγκος της αγοράς για οικιακές υπηρεσίες κατά το έτος 2009 ανήλθε σε 16 δισ. ευρώ. Από το 1987, ισχύει ένας ειδικός κανόνας ο οποίος καταρτίστηκε για άτομα 70 ετών και άνω με στόχο να μην υποχρεούνται ένα ιδιωτικό νοικοκυριό ατόμων 70 ετών και άνω να καταβάλλει κοινωνικές εισφορές για τους μισθωτούς που απασχολεί άμεσα.

Στη Γερμανία, διάφορα μέσα υποστηρίζουν τη δημιουργία επίσημης απασχόλησης στον εν λόγω τομέα, όπως ο φορέας «Mini-jobs», ο οποίος επιτρέπει στα ιδιωτικά νοικοκυριά να χρησιμοποιούν μια απλουστευμένη διαδικασία για την εγγραφή των οικιακών εργαζομένων («Haushaltsscheckverfahren»). Οι εν λόγω εργαζόμενοι μπορούν να κερδίζουν έως και 400 ευρώ ανά μήνα και τα νοικοκυριά ως εργοδότες να επωφελούνται από μειωμένους φορολογικούς συντελεστές εισφορών κοινωνικής ασφάλισης (14,34% κατ' αποκοπή εισφορές που καλύπτουν κυρίως την ασφάλιση υγείας, τη συνταξιοδοτική ασφάλιση και την ασφάλιση ατυχημάτων)³¹.

Στην Αυστρία³² η άτυπη εργασία σε ιδιωτικά νοικοκυριά είναι κατά κανόνα ευρέως διαδεδομένη με εξαίρεση τη ΜΧΦ. Μια στρατηγική νομιμοποίησης που έχει στόχο τη μακροχρόνια βοήθεια σε ιδιωτικά νοικοκυριά άρχισε το 2007 και κατόρθωσε να μειώσει την άτυπη απασχόληση (των μεταναστών) στα νοικοκυριά των ηλικιωμένων κατά 80% σε διάστημα δύο ετών. Σε άλλους τομείς οικιακών υπηρεσιών, η απασχόληση κατά το μεγαλύτερο μέρος της είναι ακόμη άτυπη. Επιπλέον, η Αυστρία ξεκίνησε ένα σύστημα δελτίων για την προώθηση της επίσημης απασχόλησης, όμως μόνον 1 000 επιταγές πωλούνται ετησίως. Αυτό θα μπορούσε να εξηγηθεί από το γεγονός ότι το κόστος της εν λόγω επιταγής για το νοικοκυριό υπερβαίνει την τρέχουσα άτυπη τιμή της αγοράς για τις εν λόγω υπηρεσίες.

3. ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

3.1. Καλύτερη ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής

Η επίτευξη της αύξησης του ποσοστού απασχόλησης στο 75% του πληθυσμού ηλικίας 20-64 ετών έως το 2020 θα απαιτήσει να δώσουν τα κράτη μέλη ιδιαίτερη προτεραιότητα στην

²⁶ Επιταγή CESU (επιταγές απασχόλησης καθολικών υπηρεσιών) <http://www.cesu.urssaf.fr/cesweb/home.jsp>

²⁷ Σχετικά με την αρχή της προπληρωμένης επιταγής υπηρεσιών, βλ. «Le cheque-service, un instrument pour le développement des services de proximité», Fondation Roi Baudouin, Βέλγιο, Οκτώβριος 1994.

²⁸ <http://www.travail-emploi-sante.gouv.fr/actualite-presse/42/dossiers-de-presse/46/presentation-du-plan-de.82.html>

²⁹ Βλ. υποσημείωση 25.

³⁰ <http://www.fepem.fr/>

³¹ Βλ. υποσημείωση 25.

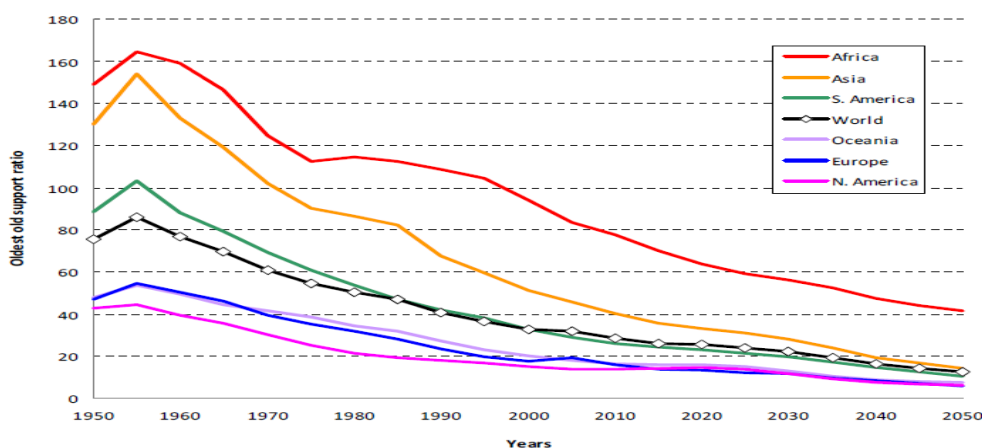
³² Βλ. υποσημείωση 25.

ενθάρρυνση των γυναικών να εργαστούν και στη βελτίωση της γενικής ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής.

Σύμφωνα με πρόσφατες προβλέψεις, ο αριθμός των ευρωπαϊών πολιτών ηλικίας 65 ετών και άνω θα έχει σχεδόν διπλασιαστεί κατά τα επόμενα 50 έτη και θα ανέλθει από 87,5 εκατομμύρια το 2010 σε 152,6 εκατομμύρια το 2060³³. Ταυτόχρονα ο πληθυσμός σε ηλικία απασχόλησης αρχίζει να μειώνεται, μετά από πολλές δεκαετίες συνεχούς αύξησης.

Όσον αφορά την παροχή ΜΧΦ, το απόθεμα άτυπων σταδιοδρομιών θα συρρικνωθεί κατά τα επόμενα χρόνια και δεκαετίες, λόγω της υψηλότερης συμμετοχής των γυναικών και των ηλικιωμένων εργαζομένων στην απασχόληση. Μια εμπειριστατωμένη ανάλυση των δημογραφικών τάσεων κατά τις επόμενες δεκαετίες επισημαίνει μείωση (βλέπε σχήμα 2) της αναλογίας εξάρτησης των ατόμων τρίτης και τέταρτης ηλικίας (OOSR: 50-74 ετών / άνω των 85 ετών). Η πρόσληψη παρόχων φροντίδας εκτός οικογενείας θα αυξάνεται όλο και περισσότερο για την κάλυψη των αναγκών μακροχρόνιας φροντίδας. Μια **πρόσφατη μελέτη που επικεντρώνεται στο ΗΒ**³⁴ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η παροχή άτυπης εντατικής φροντίδας σε άτομα με ειδικές ανάγκες από τα ενήλικα παιδιά τους φαίνεται απίθανο να καλύψει τη σχετική ζήτηση κατά τα επόμενα έτη.

Γράφημα 2: Εξέλιξη της αναλογίας εξάρτησης των ατόμων τρίτης και τέταρτης ηλικίας - OOSR

Πηγή: 2008 · Pickard et al., 2009.

Για να προσδιοριστεί ο μελλοντικός αριθμός των ατόμων που θα χρειάζονται ΜΧΦ, απαιτείται ακριβής ανάλυση των παραγόντων που αποτελούν τη βάση των αναγκών ΜΧΦ, όπως η μείωση της αυτονομίας, οι αναπηρίες και οι ασθένειες ή οι συνθήκες που τις προκαλούν. Η σαφής και ακριβής σχέση μεταξύ όλων αυτών των παραγόντων δεν είναι πάντα εύκολο να αποδειχθεί. Η έρευνα έδειξε ότι ο σπουδαιότερος λόγος των αναγκών ΜΧΦ είναι η αναπηρία, η οποία είναι συνδεδεμένη με τη δομή της ηλικίας του πληθυσμού και τον επιπολασμό συγκεκριμένων ασθενειών και παθήσεων. Με βάση τη διαπίστωση αυτή και τις δημογραφικές τάσεις που αναφέρονται ανωτέρω (ιδίως την εξέλιξη του πληθυσμού ηλικίας

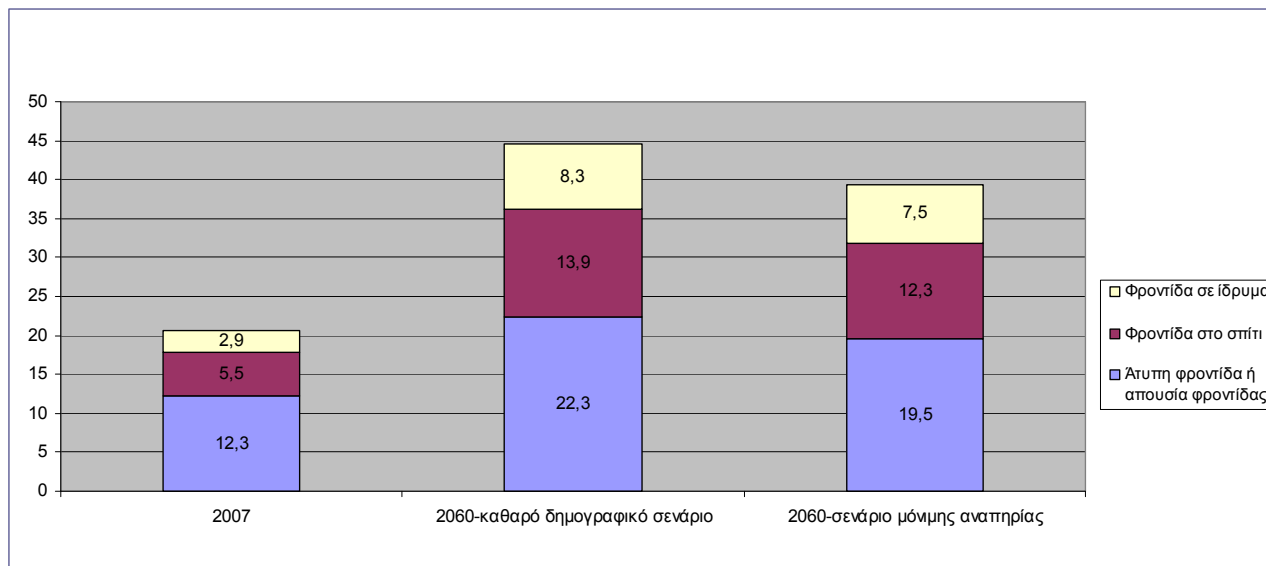
³³ Έκθεση για τη δημογραφική γήρανση 2012, σελίδα 20:

http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2011/pdf/ee-2011-4_en.pdf

³⁴ Πηγή: GHS (γενικές έρευνες στα νοικοκυριά) 2000/01 και 2001/02, «Population and marital status projections», Government Actuaries Department, απογραφή 2001, ανάπτυξη μοντέλων της μονάδας PSSRU, απόσπασμα από Pickard et al., 2009.

άνω των 80 ετών), έγινε παρεκβολή σχετικά με τον δυνητικό αριθμό δικαιούχων ΜΧΦ (βλέπε γράφημα 3).

Γράφημα 3: Προβλεπόμενος αριθμός δικαιούχων διαφόρων ειδών υπηρεσιών μακροχρόνιας φροντίδας στην ΕΕ-27 σύμφωνα με εναλλακτικά σενάρια

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή / Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής (2009)

Πέραν του κόστους των συνταξιοδοτικών καθεστώτων τα οποία ενδέχεται να είναι πιο δύσκολο να χρηματοδοτούνται καθώς το μέγεθος του ενεργού πληθυσμού μειώνεται, η γήρανση θα οδηγήσει αναπόφευκτα σε αυξανόμενες πιέσεις στις κυβερνήσεις για την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών³⁵. Οι εν λόγω αλλαγές θα έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση της προσφοράς υπηρεσιών στα νοικοκυριά και το χάσμα μεταξύ προσφοράς και ζήτησης για επίσημη παροχή φροντίδας θα αυξηθεί. Κατά συνέπεια, υπάρχει κίνδυνος να προσλαμβάνουν τα νοικοκυριά αδήλωτους εργαζομένους ως βοήθεια για να μπορούν να αντεπεξέρχονται στις ανάγκες τους.

3.2. Δυνατότητες δημιουργίας απασχόλησης με χαμηλό κόστος για τα δημόσια οικονομικά

Η δυνατότητα περισσότερης δημόσιας παρέμβασης πρέπει να μελετάται προσεκτικά καθόσον μπορεί να συνεπάγεται αύξηση του δημοσίου ελλείμματος. Επομένως, μια ανάλυση σε βάθος είναι αναγκαία για να εκτιμηθεί το πραγματικό κόστος μιας περαιτέρω δημόσιας παρέμβασης. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, διάφορα κράτη μέλη υποστηρίζουν ήδη την προσφορά και τη ζήτηση των ΠΟΥ. Αν και τα συστήματα αυτά μπορεί να φαίνονται δαπανηρά για τα δημόσια ταμεία εκ πρώτης όψεως, το κράτος ανακτά μέρος της παρέμβασής του μέσω:

- Συμπληρωματικής φορολογίας επί του εισοδήματος των φυσικών προσώπων / εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και μέσω μειώσεων των παροχών ανεργίας που απορρέουν από τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας (αποτέλεσμα ανάκτησης).

³⁵ Έκθεση του 2009 για τη δημογραφική γήρανση: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication12926_en.pdf

- Εξωγενών αποτελεσμάτων που είναι πιο δύσκολο να υπολογιστούν ποσοτικά, όπως η καλύτερη ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, η οποία συμβάλλει επίσης σε μεγαλύτερη ανταγωνιστικότητα χάρη στη μείωση του άγχους, στη μείωση των αδικαιολόγητων απουσιών και στην αύξηση της παραγωγικότητας· εξοικονόμηση χρημάτων που επιτυγχάνεται σε σύγκριση με το κόστος εναλλακτικών λύσεων (ιδίως όσον αφορά τη ΜΧΦ και τη δυνατότητα για τους ηλικιωμένους να παραμένουν στο σπίτι)· της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης για τη διαχείριση των παρόχων υπηρεσιών· της αύξησης της κατανάλωσης από τους παρόχους υπηρεσιών με αποτέλεσμα την αύξηση της συνολικής ζήτησης, κ.λπ. (έμμεσα αποτελέσματα ανάκτησης).

Βελγικά δελτία υπηρεσιών: μια πολύτιμη πηγή ποσοτικών δεδομένων

Δελτία υπηρεσιών στο Βέλγιο μπορούν να χρησιμοποιηθούν για δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στο σπίτι (π.χ. καθαριότητα, πλύσιμο ρούχων και σιδέρωμα, μαγειρική και ραφή) και εκτός σπιτιού (ψώνια, σιδέρωμα σε σιδηρωτήριο και παροχή βοήθειας με τη μεταφορά προσώπων υπό ειδικές συνθήκες). Επί του παρόντος, τα εν λόγω δελτία δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για επισκευές σπιτιών ή κηπουρική. Ο χρήστης πληρώνει 7,5 ευρώ την ώρα για υπηρεσία της οποίας το πραγματικό κόστος ανέρχεται σε 20, 80 ευρώ την ώρα και η διαφορά (13,30 ευρώ) καταβάλλεται από την RVA/ONEM³⁶. Επιπλέον του συμπληρώματος, οι κυβερνήσεις επιτρέπουν στα νοικοκυριά να αφαιρούν τις δαπάνες τους για δελτία από το φορολογητέο τους εισόδημα (τιμή μετά τη φορολογική έκπτωση = 5,25 ευρώ).

Βάσει μελέτης³⁷ που εκπονήθηκε για τη βελγική κυβέρνηση, το καθαρό κόστος παρέμβασης του συστήματος είναι:

Ακαθάριστο κόστος € 1 430 432 704

Αποτελέσματα ανάκτησης € 629 734 509

Έμμεσο αποτέλεσμα ανάκτησης μεταξύ 418 275 083 και 534 575 083 ευρώ³⁸

Καθαρό κόστος μεταξύ 382 423 112 και 266 .123 112 ευρώ

Σύμφωνα με την εν λόγω έκθεση, ο χρήστης φαίνεται έτοιμος να πληρώσει 8,59 ευρώ την ώρα στη μαύρη αγορά. Στην περίπτωση αυτή, ο χρήστης θα μπορούσε να χάσει το δικαίωμά του φορολογικής έκπτωσης και η τιμή για ένα δελτίο υπηρεσιών να αυξηθεί γι' αυτόν σε 8,59 ευρώ. Το καθαρό κόστος για τις δημόσιες αρχές καθίσταται ίσο με 82 478 861 ευρώ ή αρνητικό (δηλαδή όφελος) ύψους -33 821 139 ευρώ. Κατά μέσο όρο, το καθαρό κόστος είναι 24 328 861 ευρώ ή παρέμβαση ύψους 304 ευρώ ανά θέση εργασίας (80 000 θέσεις πλήρους απασχόλησης δημιουργήθηκαν με την εφαρμογή του συστήματος δελτίων υπηρεσιών). Αν υποθεθεί ότι το κόστος για τους χρήστες είναι ίσο με την τιμή στη μαύρη αγορά φαίνεται ότι είναι ρεαλιστικό και λογικό.

³⁶ RVA Rijksdienst voor arbeidsvoorziening) / ONEM (Office national de l'emploi) (Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης)

³⁷ IDEA CONSULT «Evaluation du régime des titres services pour les services et emplois de proximité 2010»: http://www.ideaconsult.be/index.php?option=com_content&view=article&id=48&Itemid=54&projid=277

³⁸ Σελίδα 114 της έκθεσης IDEA, βλ. υποσημείωση 37.

Η έκθεση προβάλλει επίσης ένα ενδιαφέρον αποτέλεσμα των εν λόγω δελτίων: Το 10,4% των χρηστών δήλωσε ότι θα μπορούσε να αυξήσει τις ώρες εργασίας του / την απασχολησιμότητά του εφόσον αναθέσει ορισμένα καθήκοντα με τη χρήση των δελτίων υπηρεσιών και 0,6% των χρηστών δήλωσε ότι θα μπορούσε να εισέλθει εκ νέου στην αγορά εργασίας, εφόσον μπορεί να αναλάβει αμειβόμενη εργασία αντί να δαπανά χρόνο για οικιακές εργασίες. Ένα 10,8% των χρηστών δήλωσε ότι χωρίς δελτία υπηρεσιών θα υποχρεωνόταν να μειώσει το χρόνο εργασίας του.

Οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να έχουν ευρεία αντίληψη του κόστους, καθώς συχνά η υπηρεσία που επενδύει και εκείνη που λαμβάνει τα οφέλη είναι διαφορετικές. Αυτό θα βοηθήσει να κατανοηθεί το πραγματικό καθαρό κόστος της δημόσιας ενίσχυσης που παρέχεται για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης στον τομέα αυτόν. Είναι απαραίτητη επίσης μια γενική εικόνα των δικαιούχων. Για παράδειγμα, ο μηχανισμός φορολογικής έκπτωσης ευνοεί τις οικογένειες υψηλού εισοδήματος, ενώ οι οικογένειες χαμηλού εισοδήματος επωφελούνται από μια απαλλαγή από τη συγχρηματοδότηση, με αποτέλεσμα οι οικογένειες μεσαίου εισοδήματος να επωμίζονται συγκριτικά μεγαλύτερο μερίδιο της οικονομικής επιβάρυνσης του ισχύοντος συστήματος³⁹.

Τα μακροπρόθεσμα αποτελέσματα μιας σταθερής αύξησης των ΠΟΥ πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη κατά την εξέταση της δυνατότητας παροχής δημόσιας χρηματοδοτικής ενίσχυσης για την προσφορά και/ή τη ζήτησή τους.

Οι απλές παρεκβολές θα πρέπει πάντοτε να διενεργούνται με προσοχή. Όμως, στο πλαίσιο των προηγούμενων διαπιστώσεων (ανάγκες δημογραφικού χαρακτήρα, στοιχειώδη επαγγέλματα, περιορισμένο καθαρό δημοσιονομικό κόστος), ορισμένοι βασικοί υπολογισμοί μπορεί να είναι χρήσιμοι για την απεικόνιση των δυνητικών ευκαιριών απασχόλησης τις οποίες θα μπορούσε να δημιουργήσει σε κλίμακα ΕΕ μια μεγαλύτερη υποστήριξη των ΠΟΥ:

- Από μια παρεκβολή του βελγικού συστήματος στην ΕΕ (λαμβανομένων υπόψη των αντίστοιχων μεγεθών των πληθυσμών, με απλό πολλαπλασιασμό επί 50) προκύπτει καθαρό κόστος 1,2 δισεκατομμυρίων ευρώ για 4 εκατομμύρια νέων θέσεων απασχόλησης για οικιακές υπηρεσίες.
- Εάν κάθε άτομο που απασχολείται σήμερα (215.000.000) αναθέτει οικιακές υπηρεσίες μόνον για 1 ώρα / εβδομάδα (σε σύγκριση με τις 2,5 ώρες για οικιακές υπηρεσίες που αναθέτουν οι ενήλικοι ευρωπαίοι κατά μέσο όρο ανά ημέρα, όπως αναφέρεται στο τμήμα 2.1), προκύπτει δυναμικό 5,5 εκατομμυρίων περίπου νέων θέσεων εργασίας⁴⁰.

3.3. Ποιότητα των υπηρεσιών και της εργασίας

Οι εργαζόμενοι στους τομείς των ΠΟΥ είναι ως επί το πλείστον γυναίκες, που εργάζονται κυρίως με μερική απασχόληση, με σχετικά χαμηλού επιπέδου προσόντα και συχνά μεταναστευτικής προέλευσης. Συχνά απασχολούνται άμεσα από οικογένειες με άτυπη απασχόληση, πράγμα το οποίο μπορεί να επηρεάζει την ποιότητα των υπηρεσιών, ιδίως όσον αφορά τις υπηρεσίες φροντίδας. Προκειμένου να διασφαλιστεί η ποιότητα των υπηρεσιών, οι εργαζόμενοι θα πρέπει να έχουν σταθερή απασχόληση με ελάχιστη απαιτούμενη διάρκεια εργασίας, κατάλληλες δεξιότητες, καθώς και καλές συνθήκες εργασίας. Η παρέμβαση του δημοσίου θα μπορούσε, επομένως, να δικαιολογείται όσον αφορά ορισμένα θέματα που

³⁹ Ομάδα εμπειρογνομόνων της ΕΕ για Θέματα Ισότητας Φύλων και Απασχόλησης «Long-term Care for the elderly. Provisions and providers in 33 European countries».

⁴⁰ 215 000 000 ώρες / 40 h

αφορούν την ποιότητα των υπηρεσιών.

Ποιότητα

Η κοινωνική πλατφόρμα⁴¹ στις συστάσεις της «για την επίτευξη ποιοτικών κοινωνικών και υγειονομικών υπηρεσιών» συνιστά ότι «η ποιότητα πρέπει να καθορίζεται σε τοπικό επίπεδο – στο επίπεδο που βρίσκεται πλησιέστερα στους χρήστες των υπηρεσιών». Είναι σημαντικό να γίνονται σεβαστές οι ανάγκες του χρήστη (φύλο, ηλικία, θρησκεία, εθνοτική προέλευση κ.λ.π) και θα πρέπει να παρέχεται κατάρτιση προς τον σκοπό αυτόν.

Ένα σχέδιο που δρομολόγησε το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Δίκτυο σχετικά με την εξέλιξη των σχέσεων μεταξύ χρηματοδότη, παρόχου και χρήστη υπηρεσιών για ηλικιωμένους στην Ευρώπη⁴² δείχνει ότι θα μπορούσαν να θεσπιστούν μηχανισμοί ελέγχου για την αξιολόγηση και τον έλεγχο της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, καθώς και ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν την επιβολή κυρώσεων σύμφωνα με την οδηγία 2009/52/EK στα άτομα που απασχολούν παράνομους μετανάστες. Αυτό πρέπει να ισχύει για επιμέρους οργανώσεις, οργανισμούς ή υπηρεσίες. Πρέπει ακόμη να αναπτυχθούν δείκτες ποιότητας.

Στο πλαίσιο αυτό, το εθελοντικό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ποιότητας για τις Κοινωνικές Υπηρεσίες που αναφέρεται ανωτέρω⁴³, αποτελεί χρήσιμο εργαλείο για την προαγωγή της ποιότητας της ΦΠ και της ΜΧΦ: προσδιορίζει τις αρχές της ποιότητας όσον αφορά τα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει μια κοινωνική υπηρεσία για την αντιμετώπιση των πολλαπλών αναγκών και προσδοκιών του χρήστη των υπηρεσιών και αυτό στις διάφορες διαστάσεις της παροχής υπηρεσιών (διαθεσιμότητα, προσβασιμότητα, προσιτό κόστος, επικέντρωση στο συγκεκριμένο άτομο, πληρότητα, συνέχεια, προσανατολισμό στα αποτελέσματα, σεβασμός των δικαιωμάτων των χρηστών, συμμετοχή και παρέμβαση των πολιτών, εταιρικές σχέσεις, χρηστή διακυβέρνηση, καλές συνθήκες εργασίας και καλό περιβάλλον εργασίας / επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο, κατάλληλες φυσικές υποδομές). Προτείνει επίσης κριτήρια λειτουργίας που θα μπορούσε να είναι χρήσιμα για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της ποιότητας των κοινωνικών υπηρεσιών. Επιπλέον, διατυπώνει μεθοδολογικά στοιχεία για την ανάπτυξη εργαλείων ποιότητας (πρότυπα ή δείκτες) σε εθνικό ή τοπικό επίπεδο.

Όπως προτείνεται από την ομάδα υψηλού επιπέδου της ΕΕ για θέματα αναπηρίας στο έγγραφο θέσης σχετικά με τις κοινωνικές υπηρεσίες γενικού συμφέροντος, η βιώσιμη εξωτερική ανάθεση υπηρεσιών απαιτεί καλή ποιότητα φροντίδας καθώς και οικιακών δραστηριοτήτων⁴⁴. Απαιτούνται επίσης δεσμευτικά πρότυπα ποιότητας και κατάλληλοι μηχανισμοί δημόσιου ελέγχου.

Δεξιότητες και κατάρτιση

Η εμβληματική πρωτοβουλία της ΕΕ με τίτλο «Στρατηγική για τις νέες δεξιότητες και τις νέες θέσεις απασχόλησης» που εντάσσεται στη στρατηγική «Ευρώπη 2020» υποστηρίζει τις πρωτοβουλίες των κρατών μελών για την αναγνώριση των δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν από τη φροντίδα εξαρτώμενων μελών της οικογένειας.

⁴¹ http://cms.horus.be/files/99907/MediaArchive/Policies/SocialPlatform_Nine_Principles_EN.pdf

⁴² <http://www.esn-eu.org/commissioning-for-quality/index.htm>

⁴³ Βλ. τμήμα 2 και υποσημείωση 7.

⁴⁴ <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=4483&langId=en>

Η ΦΠ και η ΜΧΦ δεν απαιτούν ιδιαίτερα υψηλά τεχνικά προσόντα όπως, για παράδειγμα, οι επαγγελματικές υγειονομικές υπηρεσίες. Επομένως, ενδέχεται να είναι ελκυστικές για ορισμένα άτομα στα οποία επιτρέπουν την ένταξη στην αγορά εργασίας, ενώ παράλληλα τους προσφέρουν δυνατότητες για μεταγενέστερη απόκτηση δεξιοτήτων και πιθανή αναβάθμιση. Θα πρέπει να διατίθενται ευκαιρίες κατάρτισης για την εξασφάλιση μιας τέτοιας απόκτησης δεξιοτήτων, καθώς και οι δυνατότητες για τους παρόχους φροντίδας να επωφελούνται από διαδικασία απόκτησης πιστοποιητικών. Για τον σκοπό αυτόν πρέπει να βελτιωθεί η συνεργασία μεταξύ του κόσμου της εργασίας και του κόσμου της κατάρτισης⁴⁵, προκειμένου να προωθηθεί η αναγνώριση της «άτυπης και μη τυπικής μάθησης».

Με την πρόσφατη ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη φροντίδα των παιδιών⁴⁶, για παράδειγμα, προβάλλεται ιδιαίτερα η ανάγκη βελτίωσης των προσόντων του προσωπικού που απασχολείται στην ΦΠ.

Το 1996 οι ευρωπαίοι κοινωνικοί εταίροι του κλάδου καθαρισμού υπέγραψαν μνημόνιο σχετικά με τις νέες πηγές απασχόλησης⁴⁷ με το οποίο υπογράμμισαν τη σημασία της ενίσχυσης των προσόντων και της ποιότητας των συνθηκών εργασίας για την ανάπτυξη των οικιακών δραστηριοτήτων καθαρισμού.

Τεχνολογία

Η ανάθεση της ΜΧΦ σε εξωτερικούς παρόχους υπηρεσιών θα μπορούσε να βελτιώσει την παραγωγικότητα των εν λόγω δραστηριοτήτων λόγω της καλύτερης χρήσης των τεχνολογιών και των επενδύσεων για επαγγελματική κατάρτιση, αφού η ανάθεση εργασιών σε εξωτερικούς παρόχους υπηρεσιών συνδέεται συνήθως με ειδίκευση.

Το σχέδιο CARICT⁴⁸, που κατευθύνεται από το Ινστιτούτο Τεχνολογικών Προβλέψεων του ΚΚΕρ της Επιτροπής, έχει αξιολογήσει συστηματικά και σε επίπεδο ΕΕ τη συχνότητα και τη σχέση κόστους – απόδοσης 52 μεθόδων πρακτικής για τη φροντίδα στο σπίτι που εφαρμόζονται σε ορισμένα κράτη μέλη και βασίζονται στις ΤΠΕ. Ενθαρρυντικά παραδείγματα θα μπορούσαν να ανταλλάσσονται μεταξύ των κρατών μελών [(π.χ. SOPHIA (DE), CAMPUS (IT) και E-care (IT)]. Η τεχνολογία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αποτελεσματική υποστήριξη της κατάρτισης και της πιστοποίησης σε μεγάλη κλίμακα, για την οργάνωση των αγορών εργασίας [π.χ. FEPEM (FR)], για τη δημιουργία νέων ευκαιριών για εθελοντισμό, για τη βελτίωση της ελκυστικότητας της εργασίας στον τομέα της φροντίδας και για τη βοήθεια προς τους παρόχους για να συνδυάζουν τη φροντίδα με άλλες δραστηριότητες.

Οι τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών μπορούν να επιτρέψουν την εξ αποστάσεως μάθηση και την αυτοδιδασκαλία στους παρόχους φροντίδας που αντιμετωπίζουν σημαντικούς περιορισμούς χρόνου και κινητικότητας και δεν μπορούν να παρακολουθούν μαθήματα αυτοπρόσωπης παρουσίας λόγω των καθηκόντων φροντίδας που έχουν αναλάβει (π.χ. η κατάρτιση «Learning for Living» του City and Guilds και «Caring with Confidence»

⁴⁵ Ανακοινωθέν της Bruges: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/vocational/bruges_en.pdf

⁴⁶ http://ec.europa.eu/education/school-education/doc/childhoodcom_en.pdf

⁴⁷ http://ec.europa.eu/employment_social/dsw/public/actRetrieveText.do?id=10713

⁴⁸ <http://is.jrc.ec.europa.eu/pages/EAP/eInclusion/carers.html#projects>

στο ΗΒ, Coidanet στην Ισπανία ή Aspasia στην Ιταλία)⁴⁹. Οι ΤΠΕ μπορούν εξάλλου να υποστηρίξουν μεγάλης κλίμακας πιστοποίηση δεξιοτήτων.

4. Η ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

Λαμβανομένων υπόψη των προβλεπόμενων επιπτώσεων της δημογραφικής εξέλιξης στις κοινωνίες μας, είναι αναγκαίο να γίνουν οι ευρωπαϊκές αγορές εργασίας πιο συμμετοχικές και να αυξηθεί το ποσοστό απασχόλησης. Οι ΠΟΥ προσφέρουν σημαντικές δυνατότητες από την άποψη αυτή και επιτρέπουν την καλύτερη ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, την αύξηση της παραγωγικότητας και την ένταξη της αδήλωτης εργασίας στην επίσημη αγορά εργασίας.

Με το παρόν έγγραφο, οι υπηρεσίες της Επιτροπής καλούν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με τα ενδεχόμενα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την αντιμετώπιση του ζητήματος της προώθησης του νέων θέσεων απασχόλησης στους τομείς των ΠΟΥ. Ιδίως, ζητούνται απόψεις σχετικά με:

- τους τρόπους για τη βελτίωση της μέτρησης και της παρακολούθησης των επιπέδων απασχόλησης στους τομείς των ΠΟΥ, λαμβανομένων υπόψη των επιπτώσεων της τρέχουσας κρίσης, της απώλειας αγοραστικής δύναμης, των θεμάτων αποκλεισμού από την αγορά εργασίας και των δυνητικών θετικών αποτελεσμάτων στη δημιουργία ή την ανάπτυξη ΜΜΕ·
- τη χρησιμότητα της ανάπτυξης της ανταλλαγής εμπειριών, ιδίως όσον αφορά τα μέσα που χρησιμοποιούνται ή σχεδιάζονται για την υποστήριξη των ΠΟΥ με ιδιαίτερη προσοχή στη σχέση κόστους - αποτελεσματικότητας και στη μείωση της αδήλωτης εργασίας·
- τρόπους για την εξασφάλιση ποιοτικών υπηρεσιών και θέσεων εργασίας (ανάγκες για δεξιότητες, συνθήκες εργασίας), μεταξύ άλλων ενδεχομένως μέσω της ανάπτυξης προτύπων ποιότητας·
- άλλους τρόπους για την εξασφάλιση μεγαλύτερου επαγγελματισμού στην απασχόληση στις ΠΟΥ.

Το παρόν έγγραφο δεσμεύει μόνο τις υπηρεσίες της Επιτροπής που συμμετείχαν στην εκπόνησή του. Το κείμενο συντάχθηκε ως βάση για τη διατύπωση παρατηρήσεων και δεν προδικάζει την τελική μορφή τυχόν απόφασης που θα λάβει η Επιτροπή.

Απαντήσεις μπορούν να σταλούν στη διεύθυνση empl-household-services@ec.europa.eu

Εναλλακτικά, όσοι δεν έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο μπορούν να στείλουν τις απαντήσεις τους ταχυδρομικώς στη διεύθυνση:

European Commission
Directorate-General for Employment, Social Affairs & Inclusion
Discussion on Personal and household services
Unit C2
Rue Joseph II 2 - 1040 Brussels - BELGIUM

⁴⁹ Kluzer S., Redecker C. και Centeno C. (2010), (Οι προκλήσεις της μακροχρόνιας φροντίδας σε μια γηράσκουσα κοινωνία: ο ρόλος των ΤΠΕ και των μεταναστών), σειρά επιστημονικών και τεχνικών εκθέσεων του Ινστιτούτου Τεχνολογικών Προβλέψεων του ΚΚΕρ, EUR 24382 EN· διατίθεται στον δικτυακό τόπο:
<http://ipts.jrc.ec.europa.eu/publications/pub.cfm?id=3299>

Προθεσμία απάντησης: 15 Ιουλίου 2012